

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

De S. Artemone Presb. M. Forte Laodiceæ In Phrygia Sylloge Fasti sacri,
qui Sanctum memorant: ubi, quo mortis genere et quando vitam
terminarit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

A versate.

q In eodem ac in Ms. S. Maximini Trevirensis legitur: Et deambulabas super eos, quasi ros. De fornace Babylonica legis cap. 3 Daniëlis.

r In Fuldensi: Decius vero ante prætorium deambulabat, quod proximo loco erat ibi, ubi fornax incendebatur; sed vocula quod alia manu adjecta est.

s Id est: in frusta incidite. In Fuldensi adscriptum legitur: Incidite.

t Ut istis fidem adhibere queam, certiore te- stem requiro: nam et parum verisimile est, tot tantaque tormenta continue sanctæ Martyri illata fuisse, nec ipsam interea aliquo tempore intermedio consulendi sibi gratia in carcerem detrusam, ut in aliorum martyrum Actis non raro legitur. Apud Mombritium nihilominus etiam alia præmittuntur tormenta ac miracula; nempe candelas ardentis illius lateribus admotas fuisse, sed divinitus extinctas, quique eas admovebant, carnificum manus subito exaruisse; tum eamdem insuper craticulæ subjectis ignis carbonibus impositam, pari modo incolumem evasisse; hisque omnibus intermiscet varia Decii cum sancta Martyre colloquia, quæ omnia melius absunt ab Actis, quæ damus.

u In Fuldensi legebatur: Antiquissime inveterator malorum dierum; sed pro inveterator alia manu inveterate substitutum est. Hic in Mombritianis Actis rursum alia inserta leguntur, orante scilicet Sancta, vehemens terræ motus factus, maxima pars populi mortua esse, manus carnificum emarcuisse, multique ad Christiana sacra conversi.

x In Fuldensi, sed diversa manu: Excubitibus.

y Publicas plateas vel vicos intellige.

y In Fuldensi: In publicum.

aa Ibidem additur: Me; at vel sic vox quomodo abundat.

bb Mombritiana hic rursum alios præmittunt cruciatus, videlicet vivam calcem, fragmenta testacea, tripodes ferreas, plagarum frictionem, sinapi et aceti in nares infusionem, fustes spinosos; adduntque denuo, carnificum alios cæcitate, alios, arescentibus manibus, divinitus punitos, quæ omnia ineptum interpolatorem arguunt.

cc In Fuldensi aliisque, cum quibus hic collatus fuit, codicibus hic additur: Et flexo genu orabat, dicens: Domine Jesu Christe, recipe spiritum meum.

dd In Fuldensi: Percutientes caput ejus cecidit; pro quibus diversa manu substituta sunt hæc: Percusserunt eam, et caput ejus cecidit.

ee An igitur columbam illam Spiritum Sanctum fuisse, auctor censuit? Rectius (si illa tunc vere visa fuerit) sanctæ Martyris animam per eamdem indicatam credidisset.

ff Hæc vox melius abest a codice Fuldensi. De sacri corporis sepultura consentiunt Acta Mombritiana iisdem pene verbis hoc modo: Accedentes vero pauci Christiani, viri timorati, rapuerunt corpus ejus, et conditum aromatibus sepelierunt octava Idus Octubres, regnante vero Domino nostro Jesu Christo, qui cum Deo Patre et Spiritu Sancto in Trinitate vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen. Hæc Sanctæ sepultura apud Cæsaream Palestinæ verisimillima est, neque ullam patitur difficultatem; nec cum eadem componi potest ejusdem corporis ad Campaniam translatio, qualem adstruxit Antonius Sebastianus, episcopus Crotonensis, nosque in Commentario prævio a num. 37 retulimus ac rejecimus.

DE S. ARTEMONE PRESB. M.

FORTE LAODICEÆ IN PHRYGIA

J. B.

SYLLOGE

C

Fasti sacri, qui Sanctum memorant: ubi, quo mortis genere et quando vitam terminarit.

F

SANCTUS DIO-
CLETIANO.
Fasti Fasti,
quibus ins-
cribitur S.
Artemon.

Sanctum Artemonem, Seleuciensem in Pisidia episcopum, pridem Operi nostro insertum habes tom. III Martii ad diem XXIV ejusdem mensis; hodie alterum, presbyterum et martyrem Laodicenum, damus, in sacris Græcorum aliisque Fastis non semel memoratum; unde in Opere nostro ad hunc diem, quo tum in Menæis, tum in Martyrologio Romano signatur, rejectus fuit, primo quidem ad diem XXIV Martii, tum ad dies XII et XIII Aprilis. Menæis, in urbe Veneta Antonii Pinelli typis anno 1603 excusis, inscriptus est una cum prolivore elogio ad diem XXIV Martii, et rursum ad diem XII Aprilis, denique ad diem VIII Octobris: at in Menologio, Basilii imperatoris jussu Græce edito, in Synaxario Sirmondi, in Catalogo Ms. Menolo-

gii monasterii Cryptæ Ferratæ ad diem XII Aprilis tantum; ad diem vero XIII ejusdem mensis in Typico S. Sabæ, in gemino Rhutenorum Synaxario P. Georgii David, et Menologio Slavico-Russico Sparwenfeldii, uti in Calendario Rhutenico apud Possevinum tom. 2 Apparatus sacri pag. 366 ad vocem Rutheni. Denique in Menologio Græcorum Sireleti ad diem VIII Octobris his verbis annuntiat: Eodem die natalis S. martyris Artemonis, qui fuit sub Diocletiano imperatore presbyter ecclesiæ Laodicenæ, propter Christi nominis confessionem detentus et in flammam ignis conjectus, martyrii coronam adeptus est. E. Fastis Græcis primus forte ad Latinos S. Artemonem transtulit Galesinius, qui ad hunc diem ita habet: Laodiceæ S. Artimonis presbyteri

AUCTORE
J. B.

presbyteri et martyris : dein in alia *Martyrologia Latina recentiora Martyr noster migravit, inter quæ illum hodie sic annuntiat Romanum, quod hodie in usu est* : Laodiceæ S. Artemonis presbyteri, qui sub Diocletiano per ignem martyrii coronam accepit.

presbyter
Laodicæus

2 *Ec citatis autem monumentis fas quidem est colligere, S. Artemonem sacro in Ecclesia Orientali cultu olim non caruisse, et in Martyrologium Romanum non sine causa fuisse transcriptum. Martyrii autem, quod subiit, genus et adjuncta Græci aliquot ex citatis Fasti suppeditant, sed ita a se mutuo discrepantes, iisque subinde dispersi fabulis, quæ risum magis, quam fidem sibi comparare sint natæ; ut certi vix quidpiam sit, quod de S. Artemone dicamus. Varia Græci illius elogia concinnarunt, quæ quidem, S. Artemonem presbyterum fuisse Laodicæum, et sub Diocletiano floruisse, unanimi consensione affirmant: sed quoad cetera plerumque discrepant. Sed nec ipsa, in quibus consentiunt, martyrii adjuncta satis explicate tradunt: hinc enim in primis dubium sit, quæ fuerit Laodicea ecclesiæ cuius Artemon presbyterum egit: cum enim multæ hujus nominis urbes fuerint in Oriente, nec quidquam occurrat uspiam, unde, quam ex illis Artemon et virtutibus suis et forte martyrio illustrari, certo discerni queat, nihil quoque ea de re certi afferre possumus. Baronius in Annalibus Ecclesiasticis ad annum 308, posteaquam Stephanum, Laodicensem in Syria episcopi, ex Eusebio meminit, ita pergit. Passi autem in eadem Laodicensi ecclesia hac persecutione reperiuntur Trophimus et Thalys sub præfecto Asclepiade (imo Asclepio) alia vero die ibidem pro fide Christi tuenda Artemon presbyter strenue concertavit.*

non, ut apparet, in Syria,

3 SS. Trophimum et Thalys non Laodiceæ Syriæ, sed Phrygiæ seu Carie ad Lycum fluvium passos esse, ad diem XI Martii pag. 59 recte ostendit Henschenius ex urbium Laodiceæ et Stratonice, quæ in eorum Elogio memorantur, in eadem regione vicinia. Illud vero ut scriberet Baronius, in causa fuit, ut opinatur Henschenius, major Laodiceæ, quæ in Syria est, celebritas. Quid si igitur et S. Artemonem Baronius, pari modo deceptus, Laodiceæ Syriæ falso adscripserit? Ita sane existimandum videtur, si modo S. Artemonis Elogiis, non dico in iis, in quibus aut a se mutuo discrepant, aut palam fabulosa sunt, sed et in iis, in quibus non dissentiant, et erroris convinci nequeunt, quæ fides habenda sit. Convenit enim inter illa, S. Artemonem una cum Sisinio, Laodiceno antistite, urbe egressum, ad gentiliū templum accessisse, ibique idola subruisse Eusebius autem, a Baronio laudatus, ea de Laodiceis in Syria episcopis tradit, e quibus Sisinium nullum eam sedem occupasse toto eo tempore, quo Diocletianus vel imperium tenuit, vel superstes in vivis fuit, id est, ab anno 284 usque ad 316, manifesto consequitur. Sic enim scribit Eusebius lib. 7 cap. 32 apud Valesium: Defuncto dein Anatolio (Laodiceno in Syria episcopo, qui, teste Hieronymo lib. de Scriptoribus ecclesiasticis cap. 73 sub Probo et Caro imperatoribus floruit) postremus ante persecutionem episcopus ejusdem ecclesiæ factus est Stephanus; vir Philosophiæ quidem et Græcarum disciplinarum causa magnam apud multos gloriam consecutus: verum erga fidem Christi haud perinde animo affectus: quemadmodum, procedente persecutionis tempore, manifeste declaratum

est, quo simulator potius et ignavus atque imbellis, D quam verus philosophus, apparuit.

4 *Stephano Theodotus, et quidem continuo, successit in cathedra Laodicea, hancque saltem ad annum 325 occupavit, ut ex Eusebio liquet, ita pergente: At non ideo ruitura erat ecclesiæ (Laodicea Syriæ) nam continuo eam restituit Theodotus, qui nominis sui et episcopalis officii veritatem rebus ipsis exhibuit; vixitque usque ad annum saltem 325, quo apud Labbeum tom. 2 Conciliorum pag. 51 inter episcopos Cælesyriæ subscriptus legitur. Quo igitur tempore, ex quo imperium Romanum Diocletianus moderari cepit, Laodiceam in Syria cathedram occupare Sisinius potuit? Michaël le Quien tom. 1 Orientis Christiani pag. 793 Laodiceæ, quæ in Phrygia Pacatiana ipsi est, episcopos enumerans, quinto loco Sisinium recenset ex Elogio, quod S. Artemon Leguēni judicio Laodiceæ Phrygiæ ad Lycum fluvium adscribi debeat: neque vero id omni verisimilitudine caret. Aiunt enim Menæa ad diem XXIV Martii, S. Artemonem, superatis tormentis, ad maritimos Asiæ populos divino jussu secessisse, additque Synacarium Sirmondi, eum in Asiæ, nescio, quo loco, Balæon dicto, obdormisse in Domino: quæ vel de Asia Minori, in qua Phrygia et Caria sunt, vel de Asia proprie dicta, in Asia pariter Minori ad mare Egeum sita; intelligenda videntur: apparet autem verosimile, Artemonem in regionem, non longe Laodicea distantem, abisse. Adde, pro Balæon forte legendum esse in Synacario Sirmondi Βαλεονα quæ Carie civitas est, medio ferme spatio Laodiceam inter et littus maris, quod inter Rhodum insulam et Asiam Minorem fluit, sita. Memorant præterea Menæa S. Artemonem, una cum Sisinio Laodicea egressum, Diane templum adisse, ibique Apollinis et Asclepii, seu, ut quibusdam placet, Æsculapii status evertisse: Laodicea autem Phrygiæ parum distat Hierapolis, cuius civitatis nummis Cellarius parte 2 Geographiæ antiquæ pag. 93 referre ait Apollinem, Dianam Ephesiam, Æsculapium et Hygeiam seu salutem; quorum forte cultum non ferentes Sisinius et Artemon, sanum aliquod Hieropolim inter et Laodiceam, in Elogiis Artemonis memoratam, Laodiceam Phrygiæ, Pacatianæ nimirum, aut secundum Ptolemæum Carie, fuisse verosimilius putem: esto in Lycæonia vel Pisidia, quæ etiam Asiæ Minoris pars est, altera occurrat Laodicea, cognomento Combusta, et episcopali olim pariter sede conspicua, ut arbitratur Carolus a S. Paulo. Nunc, quæ passus fuerit Artemon, e Græcis audiamus.*

5 *Hoc illi ad diem XII Aprilis elogium taxatur in Menologio Basilii imperatoris. Ἀρτέμων του Χριστοῦ μάρτυς, ἦν ἐπὶ τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ, Προσβύτερος ὑπαρχὸν τῆς ἐν Λαοδικαῖα ἀγίας ἐκκλησίας: πρὸ ἐνδὲς δὲ ἐκκεκοῦ τῆς τελειώσεως αὐτοῦ, εἰσελθὼν ἐν τῇ νύκτι τῶν ἐλλήνων μετὰ Σισινίου τοῦ Ἐπισκόπου αὐτοῦ, κατέστρεψε τὰ εἰδωλά. Καὶ μαθὼν τοῦτο παρὰ τῶν εἰδωλοκατῶν ὁ τῆς χώρας ἕρκων, ἀπῆλθε κρατῆσαι τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ νοσήσας ἐκώδυνευσεν. Εἶτα ἐμήνησε τῷ Ἐπισκόπῳ εὐχασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ, ἐὶ τύχη ὑγείας, χρυσὴν εἰκόνα ἀναστήσειν αὐτοῦ. Ὑγιάνας οὖν, ἀπήργετο πρὸς Καισάρειαν καὶ κατὰ τὴν εἰρὴν Ἀρτέμονα, τὸν Προσβύτερον, ἐκράτησεν αὐτὸν καὶ ὄψα εἰσερε, καὶ ἀπαγαγὼν εἰς τὴν*

gesta ejus ex
Menologio

▲ τὴν πόλιν, ἀπέκλεισεν εἰς φυλακὴν. Εἶτα ἠνάγκασεν ἀρνήσασθαι τὸν Χριστὸν· καὶ μὴ πείσας, μέλη τῶν τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐκτεμῶν, ὄπησεν ἐν ἐσχάτῃ. Καὶ τότε ἐκκαίντος λέδητος ἐπὶ τῷ ἐμβληθῆναι αὐτὸν καὶ καιναί, ἴσαν ἀετοὶ θύο τὸν ἄρχοντα, καὶ ἀνάβαλον εἰς αὐτὸν· ὃ δὲ ἄγιος ὀλίγον ἐπιβίους, ἐν εἰρήνῃ ἐτελεύθη. Latine autem sic habet.

Basilii imperatoris.

6 Artemon, Christi martyr, imperante Diocletiano, sancta ecclesia Laodicea presbyter fuit. Anno uno prius, quam martyrio sublatus fuit, una cum Sisinnio, episcopo suo, gentiliū fanum ingressus, idola evertit; quod cum ex idololatriæ regionis præfectus audivisset, antistitem captum abiit, morboque correptus, in vitæ discrimen adductus est. Misit deinde, qui nunciaret episcopo, ut pro se oraret, seque illi, si incolūmis fieret, ex auro statuam erecturum. Itaque sanitati redditus, Cesaream profectus est, et offendens per viam Artemonem presbyterum, cepit, vinctumque in civitatem abductum inclusit in carcerem. Christum negare postea compulit, quo cum illum verbis flectere nequisset, concisa partim ejus carne, assari eum jussit in craticula. Demum fervente jam olla, ut in eam comburendus projiceretur Artemon, præfectum aquilæ duæ sublimem rapuere, in eamque dedere præcipitem. Sanctus vero, cum paucis supervivisset tempore, vitam in pace finivit. *Anibalis Albani Cardinalis versio verba illa μέλη τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐκτεμῶν, ὄπησεν ἐν ἐσχάτῃ ita reddidit*: Membra aliquot ex ejus corpore exsecuit, et in craticula assavit: quæ quidem interpretatio textus Græci verba reddidit, sed non illius sensum: neque enim vero apparet simile, voluisse præfectum recisa a reliquo corpore aliquot Artemonis membra igne torreri, sic nempe nihil doloris S. Martyri allatura: ipsum vero Martyrem craticulæ ardenti fuisse injectum, aiunt Menæa ad diem VIII Octobris, ut infra videbimus. Ceterum satis quidem verosimile apparet hoc Artemonis Elogium, si tamen, quæ de duabus aquilis, quæ sublatus in aëra præfectum in ferventem lebetem injecerint, narrantur, exceptis: hoc enim ridiculum perinde ac fabulosum apparet.

et Sirmondi

7 Uberius de S. Artemone agit Synaxarium Ms. Sirmondi ad diem XII Aprilis. Ac primo quidem præfecti seu præsidis, cujus ille jussu supplicis affectus fuit, nomen prodit, atque dictum fuisse Patricium. Quid autem gesserit Artemon, hunc in modum explicat. Priusquam Martyrio afficeretur, una cum Sisinnio in aliquo gentiliū fano idola everterat: aliquamdiu post audiens id Patricius, ad Christianorum ecclesiam, quasi deos ulturus, properavit; at, periculoso morbo correptus, cohibuit impetum; misit, qui rogaret episcopum, ut pro se preces Deo funderet, pollicitus primo quidem statuam auream, et dein etiam, se in Christum crediturum. At, posteaquam Sisinnii precibus sanitatem est consecutus, promissis haud stetit, Artemonem cepit et diis sacrificare jussit. Id se facturum, negavit Artemon; quippe qui jam annos sedecim lectorem, diaconum octo supra viginti, presbyterum denique egisset in Christianorum ecclesia annis quinque et viginti. Porro ingressus Asclepii templum Artemon (quo forte eum deduci sacrificii causa jusserat Patricius: alioquin enim capto Artemoni id liberum non fuisset) Asclepii statuam evertit, et dracones sustulit horrendæ magnitudinis, quos nempe aiebant (si credere lubet) Octobris Tomus IV.

habuisse in latitudinem cubitos viginti, in longitudinem vero octoginta. Hanc excipit absurdior fabula. Ira percitus Patricius, dum Artemonem, cujus carnes incidi jusserat, in craticula dein assari jubet, adest Laodicea, cerva, quæ Patricium humana voce increpuit. Jubet ille cervam a militibus telis trajici: sed, exerrante telo, Patricii assessor confoditur: Patricius vero arreptus in aëra et in ardentem, quam Artemoni parari jusserat, ollam præceps actus, misere perit: sanctus autem Martyr, cum plures in excitato illic a se fonte sacro baptismo abluisset, ac prodigia plurima patrasset, in quodam Asiæ loco, Βαλβὴν dicto, martyrii sui finem invenit et migravit ad Dominum.

AUCTORE J. B.

8 Atque hæc quidem, sed paulo fusiis, de Artemone Sirmondi Synaxarium: si vero id cum Menologio Græcorum Basilii imperatoris conferatur, alterum alteri lucis aliquid suppeditabit. Menologium, qua ætate Artemon, et sub quo præside seu præfecto passus fuerit, prorsus silet: Synaxarium, ætate valde provecum et sub Patricio passum indicat. Utrum Laodiceæ, an alibi passus fuerit, in dubio relinquit Menologii auctor his verbis usus: Καὶ ἀπαγαγὼν εἰς τὴν πόλιν, quæ sic reddi possent: Et in civitatem (nempe Laodiceam Artemonem) reductum: certum tamen in civitatem (puta Cesaream) abductum, tum quod proxime Cæsarea fuerat facta mentio, tum quod Synaxarium, cum ait, ad locum, in quo torquebatur Artemon, Laodiceo venisse cervam, quæ Patricium præfectum increpavit, satis innuat, ea non Laodiceæ, sed Cæsareæ contigisse, quod etiam Menæa, de quibus paulo post, diserte affirmant. Ubi Artemon Patricii jussu captus vinctusque fuerit, tacet item Synaxarium: at Menologium id in via, quæ Laodicea (Phrygiæ Pacatiæ, ut arbitror) Cæsaream ducit, accidisse tradit. At quæ ista Cæsarea, quæ Artemonis in fide constantiæ testis atque spectatrix fuit? Cum non una tum in Asia universa, tum in Minori hujus nominis civitas occurrat, dubium id mihi plane est. Cæsaream in Phrygia invenio, Diocæsaream dictam, si tamen a Laodicea alia civitas est; alteram in Cappadocia, Hierocæsaream in Lydia, Neocæsaream in Ponto. Mitto, quæ in reliqua sunt Asia hujus nominis civitates.

Synaxario exhibentur

E

F

9 Quis porro sit Asiæ locus, Βαλβὴν dictus, nisi forte fuerit Βαλβουρα, reperire nuspian potui: vilam hic finivit in pace Artemon paulo post suum cum Patricio præfecto certamen secundum Synaxarium, cui Menologium, tacito tamen, in quo obiit, loco, consonat: sed repugnant Menæa, quæ S. Artemonem postremo capite plexum fuisse tradunt: celebrant enim Artemonem ad diem XII Aprilis hisce versiculis:

Εἶρε στεφάνους ἀντίμαχος * Ἀρτέμων.

Πρόποντας αὐτοῦ τῆ τετραμήνη νύκτα.

Reperit coronam, membra sectus Artemon,

Qualis decebat ejus exsectum caput.

Rursum vero id ipsum tradunt ad diem XXIV Martii in Elogio S. Martyris mox dando: at cum eadem Menæa ad diem VIII Octobris, in Elogio S. Martyris altero, a seipsis dissentiant, et Sanctum post carnis sectionem et assationem in Domino quievisse, nulla facta capitis abscissi mentione, memorent, Menologio Græcorum, Synaxario Sirmondi, et Menæis ipsis loco proximè citato potius standum existimo. At gladio periit Artemon, si qua sit fides Cantico de S. Artemone

quo loco et mortis genere obiit.

* ἀρβριμ-
μῆτος

AUCTORE
J. B.

Artemone Græce composito, quod apud nos e bibliotheca Cæsarea transcriptum exstat e codice membranaceo, Canones seu Cantica in Sanctos mensis Aprilis complecto: sic autem habet illud ad diem XIII Aprilis, inscribiturque S. Artemoni Hieromartyri. Ὅπλα εὐσεβείας περιβέμενος, μάρτυρς ἔδοξε, ἐπολέμησας τὴν ἀσέβειαν, καὶ ἀθλητικὰ παρὰ Χριστοῦ εὐλόγησας βραβεΐα. αἰδίδιμς. Ἡρώης, ἀθλοφόρε, εἰς μετέωρον θείας γρόσεως, καὶ κατόπτασας τὰ μυστήρια Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ μύστης αὐτῶν γέγονας, Ἀρτέμιον, ἀνύτατος. Ἀρτίον φυλάξας τῆς πίστεως τὸ μυστήριον, καὶ ἐλόκληρον προσενήνοχας θύμα ἑαυτοῦ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἔφη, Ἀρτέμιον, τῆς ἀθλήσεως, Ἀρμίς septus pietatis, Martyr gloriose, cum impietate bellasti, nactusque es pugilum a Christo coronam, Inclyte. Evectus, coronate pugil, ad divinæ scientiæ culmen, mentis sinu Christi Dei arcana concixisti, et factus es eorum mystes, Artemon, supremus. Integrum servasti fidei mysterium, et integrum obtulisti teipsum Christo Deo sacrificium tui gladio. Artemon, certaminis.

haud satis
liquet,

10 Meminit hujus codicis Lambecius lib. 8 Commentariorum de Bibliotheca cæsarea Vindobonensi cap 12 hunc in modum. Duodecimus codex manuscriptus historicus Græcus est membranaceus pervetustus, elegans et optimæ notæ in quarto, constatque foliis ducentis et uno, atque ab Augerio Busbeckio, ut ipse solita manus inscriptione testatur, olim fuit comparatus Constantinopoli. Continentur eo Canones sive Cantica sacra in Sanctos totius mensis Aprilis, quos deinde ordine dierum recenset Lambecius. Denique ex inscriptione, ad calcem codicis exarata, recte colligit, illius auctorem vel collectorem vel certe descriptorem fuisse Theoclistum: hunc porro Theoclistum, cujus in Vita S. Euthymii, sub annum 473 defuncti, veluti S. Euthymii familiaris, Cyrillus monachus meminit, fuisse coniecit: quæ viri eruditi conjectura, si locum haberet, faceret profecto, ut, Theoclistum sequentes, Artemonem gladio, seu capite plerumque martyrium suum consummasse, diceremus. Sed fallitur vir eruditus; nam inter Sanctos, quos enumerat, multi occurrunt, qui Theoclisto, S. Euthymii socio, longe sunt juniores: sic ad diem III Aprilis S. Nicetam, Medicensis in Bithynia C monasterii abbatem, anno 423; ad diem VI S. Euthymium, Constantinopolitanum patriarcham, an-

no 582; ad diem VII S. Georgium, Mitylenæ archiepiscopum, circa annum 816; ad diem XII S. Basilium, Parii in Mysia Minore episcopum, seculo octavo sub iconomachis, defunctos memorat, quorum adeo Cantica Lambecii Theoclistus, quem seculo XII alia de causa illigat Oudinus, neque componere, neque colligere vel describere potuit.

11 Ceterum colligi ex dictis potest, Artemonem Laodiceæ passum non videri; sed Cæsareæ potius, quæcumque tandem hæc fuerit: Laodiceæ vero in Martyrologio Romano (quod et nos hic secuti sumus) annuntiarum tantum videtur, quod illic magnam vitæ suæ partem egerit, ac post obitum, cultum sacrum, si uspiam alibi, verosimillime sit consecutus, quem late aliquando per Orientem fuisse diffusum, ex laudatis supra monumentis colligi potest, quorum aliquibus cum titulo Hieromartyris inscribitur. Porro, cum Artemon una cum Christianis aliquot in gentilitium fano idola subruisse dicatur, quaerit fortasse nonnemo, nullosne habuerit martyrii socios? Habuisse, res quidem per se satis credibilis est; sed eorum in Menæis, et Synacario Basilii imperatoris nulla omnino mentio est: in Synacario tamen quodam Rhutenico Ms. Patris Georgii David ad diem XIII Aprilis sic lego: S. Hieromartyris Artemonis et qui cum eo. Item in Menologio Slavo-Russico Sparcensfeldii ad eundem diem: S. Hieromartyris Artemonis et socc. Passi sunt anno ccc. Unde dubium videri potest, an socios habuerit Artemon, necne. Quos si habuerit tamquam minus nobiles, in Græcorum monumentis prætermitti passim verosimillime fuerint. Quo demum anno martyrium subierit, non liquet; quod dum anno 301 auctor Menologii Slavo-Russici, vel forte, qui nobis istud suppeditavit, Baro de Sparcensfeld, illigavit; fecit quidem id fortasse pro arbitrio, non repugnantibus tamen Græcis tum Menologiis, tum Synacariis et Menæis, quæ passim S. Artemonem sub Diocletiano passum inveniunt: neque, cur Baronius anno 308 sub Maximino martyrium illius accidisse, in Annalibus scribat, nihil perspectum est: ut adeo pleraque, quæ de S. Artemone traduntur, aut incerta, aut fabulosa sint; qualia certe sunt duo, quæ sequuntur, ejus Elogia, quorum alterum ex Menæis ad diem XXIV Martii, alterum ad diem VIII Octobris accipie.

uti nec, quæ sit Cæsarea, ubi passus fuerit sub Diocletiano.

E

F

ELOGIUM

S. ARTEMONIS M. FABULOSUM

Ex Menæis ad diem XXIV Martii,

INTERPRETE JACOBO BUEO

S. Artemon
ob contrita
idola
a
b

Diocletiano Romæ imperante, Laodiceam a versus comes quidam Patricius nomine misus fuit, qui sibi imperata perfecit. Sisinius b autem, loci antistes, et Artemon presbyter una cum aliis Christianis aliquot Dianæ templum noctu ingressi, idola illic contriverunt et igni exusserunt. Ubi rem resevit comes, iræ plenus, juncta sibi multitudine populi, ex urbe cum equitatu ad Christianorum templum egressus est, omnes igni daturus, Sisinium vero et Artemonem mem-

Διοκλητιανῷ βασιλευσέντος ἐν Ρώμῃ, ἀπεστάλη εἰς τὰ μέρη τῆς Λαοδικείας κόμης τῆς Πατρικίου ὀνόματι, καὶ ἐποίησεν, καθὼς προσετέθη. Σισίνιος δὲ, ὁ τοῦ τόπου ἐπίσκοπος, μετὰ Ἀρτέμιονος πρεσβυτέρου, καὶ τῶν ἄλλων Χριστιανῶν, εἰσῆλθον εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος νεκρῆς, καὶ τὰ εἰκαστὰ εἰδῶλα συνέτριψαν, καὶ ἐτέφρωσαν πυρὶ. Τοῦτο μαθὼν ὁ κόμης, θυμοῦ πλησθεὶς, καὶ λαβὼν πλῆθος λαοῦ σὺν αὐτῷ ἐξήρχετο μετὰ ἵππων ἐξω τῆς πόλεως πρὸς τὴν τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίαν, τοῦ κατακαῦσαι πάντας, καὶ Σισίνιον καὶ Ἀρτέμιον.